

делото и публичен съд.³⁷ Съставът на съда е твърде незадоволителен, тъй като членовете му не притежават нужните юридически познания, но предвид вниманието, което обръща Европа на станалите в България събития, той се старее да даде поне донякъде либерален оттенък на извършваните съдебни действия.

Извънредният съд в Пловдив е под председателството на Селим ефенди, елиминирал напълно мютесарифа Хамид паша и съсредоточил в ръцете си цялата власт. Според спомените на Найден Дринов в Пловдив действат две следствени комисии: едната разследва заловените на територията на Пловдивски окръг, а другата на територията на Пазарджишки.³⁸ По мнение на очевидци следствията срещу арестуваните българи се водят неправилно и беззаконно. Властите се позовават на лъжливи показания на подставени лица.³⁹

Работата на всички извънредни съдилища е прекратена след влизане в сила на амнистията, като делата на ония лица, които остават под арест, се прехвърлят на обикновените съдилища.⁴⁰

ДЕЛАТА И ЗАКОННОСТТА

Анализът на документи от различно естество /съдебна документация, консулски доклади, съобщения във вестници, спомени/, които съдържат сведения за най-големите политически процеси през 60-70-те години на XIX в., показват, че по време на предварителните следствия, съдебното дирене и при издаване на присъдите са допускани съществени пропуски, неправилно са тълкувани законови текстове, извършвани са груби грешки в осъществяването на процесуалната дейност - негативи, довели до погазване елементарните права на подсъдимите и постановяване на незаконосъобразни присъди.

При първите дела, въпреки започналите реформи, в съдопроизводството все още се забелязва господство на нормите на шериата, като не съществуват никакви сложни процесуални форми, задължителни за съдиите. Обикновено на съдебния процес обвиняемият присъства лично, без адвокат и държавен обвинител. Делата се разглеждат устно най-често на открито съдебно заседание - публично, бързо, без предварително щателно проучване и разглеждане на доказателствата. В края на 60-те години на XIX век в съдебната организация и в съдебната процедура са внесени съществени изменения. Започва използването, макар и частично, на европейската система за разглеждане на съдебни дела. Въвеждат се изисквания за писмени доказателства и писмено съдопроизводство, изготвяне на протоколи при приключване на съдебния процес, задължително полагане на подписи от страна на председателя и членовете на съдебния състав. Създадените нови условия и отношения, както и стремежът да бъдат следвани законодателството и практиката на най-напредналите европейски държави, налагат, поне декларативно, по-стриктно придържане към процесуалните правила и изискването всяко решение на съда да се опира единствено и само на закона.

Едно от основните изисквания на процесуалната дейност при наказателните дела е провеждането на предварително следствие. В Османската империя съществува практиката по-ниска съдебна инстанция от тази, на която е подсъдно делото,